

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

II. évfolyam 4. szám

1995. április

Feltámadás

Keresztény népünk nagy tavaszi ünnepe a Húsvét: a halál és a diadalmas feltámadás ünnepe. Az elmúlás és az örökkévalóság nagy együttélése. A múlandóság és az öröklét összefonódása, a megdicsőülés jelképe.

Lassan 11 évszázad pereg le, s Európa villámhárítója, a Kárpát-medence népe ezer veszély közt él. Külső támadások és testvérháborúk sorozata után, végső nagy veszélyek múltán újra lombosodik az életfa.

Mohipusztá, Mohács, Nagymajtény, Világos, Donkanyar szörnyűségeit is túléltük. A Táltos király, Tomori, Rákóczi, Batthyány, az aradi vértanúk, Nagy Imréék mártírágából, kihullott véréből életet adó tavasz fakadt.

Nem semmisített meg bennünket Ajtony-Koppány, Zápolya, Károlyi Sándor, az orosz beavatkozást kolduló Ferencz József, Kun Béla és Szamuely, a nyilas Szálasi Ferenc, de a néprontó Rákosi, az 56 hőseit százával bitóra juttató Kádár-Műnnich diktatúra sem.

Valóban igazak lennének Ady Endre szavai? „Nekünk Mohács kell”

Nem tanultunk a Himnusz, Szózat, Zrínyi éneke, Zrínyi második dalából?

Hiába rajongott Petőfi? Hiába buzdított Vajda János? Nem hat már ránk Vörösmarty csodálatos verse? „Az úri hölgyhöz” - melynek én a „Magyar Nőkhöz” címet adnám:

A kisdedeknek néma szája kér,
Hogy adj nekik hazát. Ne vond meg azt.
Áldás vagy átok vár e válaszárt:
Hatórozz, és kimondtad sorsodat.

Szerencsés szerencsétlenség, hogy az elcsatolt országrészekből egyre többen térnek meg hozzánk. Még így is fogy a magyar.

Hadd támasszam fel egykori kiváló főkántorunkat, Ujházi Miklóst, aki 1941-ben a nagyhéten halt meg. Életében szívesen zenésítette meg vallásos költők verseit. Így nagybőjtben gyakran énekeltük a templomban:

Koldusboton, törött mankón jövünk búcsút jární.
Szűzmáriás magyaroknak kopott unokái.
Éjfél van a Duna táján,
magyaroknak éjszakáján
Nincs más, ki virrasszon.
Baráttalan, testvértelen
Hozzád ver a veszedelem
Boldogságos asszony.

(A szerzőnek Sík Sándort vélelem)

A sok baj, szenvedés, széthúzás, ármánykodás ellenére is vallom a Magyar hiszekegy e sorát:

„Hiszek Magyarország feltámadásában.”

Márton Gábor

Bella Rózsa: endrődi keresztek (1991)

A tartalomból:

§ Önnek joga van tudni

2. old.

Évfordulók

Egyéves a „Hittel a Holnap Ifjúságáért” Alapítvány

3. old.

Az önkormányzati munkáról

A falugazdász válaszol

4. old.

Egyházi krónika

5. old.

Bemutatjuk Dinya László vállalkozót

6. old.

Hírek, információk, közlemények

7. old.

Iványi György plébános emlékére

8. old.

Kunkovács László kiállításai

9. old

Azt álmodtam az éjszaka...

11. old

Helytörténet

12. old

Önnek joga van tudni...

...hogy a 172/1994.(XII. 20) Korm. rendelet alapján beutaló nélkül vehető igénybe a bőrgyógyászati, a fül-orr-gége, a nőgyógyászati, a sebészeti, a szemészeti, az onkológiai, az urológiai, az ideggondozó, a tüdőgondozó, és a bőr-nemibeteg szakrendelés.

...hogy a Magyar Közlöny 129. számában megjelent a 184/1994. (XII. 29) Kormány rendelet a társadalombiztosítási igazolványról.

Az igazolványt az illetékes Megyei Egészségbiztosítási Pénztár, (MEP) a vasutasok részére a Vasutas Társadalombiztosítási Igazgatóság állítja ki. Az, aki a biztosítás megszűntetését követően a MEP-től táppénzt, GYES-t, GYED-et, kapott, vagy neki fel nem róhatóan már nem részesül munkanélküli ellátásban, szintén a MEP-től kérheti az igazolványt. Eltartott részére akkor állítható ki igazolvány, ha az eltartó az eltartásról írásban nyilatkozott.

Egészségügyi szolgáltatás igénybevételekor, (vagy azt követő 15 napon belül) az igazolványt és a személyi igazolványt be kell mutatni, ha valaki azt az időt elmulasztja, a szolgáltató térítési díjat kérhet tőle. A jogosultság megszűnését 3 napon belül kell bejelenteni, a késedelmes bejelentés rendbírósággal jár.

Az 1995. január 1. előtt kiadott és még személyi számot is feltüntető igazolványok becserélhetőek, ha ezt az érdekelt nem kéri, úgy kell tekinteni, hogy a személyi szám további használatához hozzájárult.

...hogy a Magyar Közlöny 129. számában megjelent a 183/1994. (XII. 29.) Korm. rendelet, melynek alapján a nyugdíj legkisebb összege: 8400 Ft A rendelet módosítja a havi átlagkereset számítási módját, valamint az évi 365 napi keresettel nem rendelkezők évi keresetnek számítási módját.

A rokkantsági nyugdíj legkisebb összege: III. csoport 8400 Ft II. csoport 8820 Ft I. csoport 9100 Ft.

Az állandó özvegyi nyugdíj legkisebb összege 7800 Ft. Az árvaellátás legkisebb összege 7200 Ft.

A baleseti rokkantsági nyugdíj III. csoport 8460 Ft, II. csoport 8890 Ft, I. csoport 9200 Ft.

A Járadékok: Öregségi járadék 7120 Ft, Munkaképtelenségi 7660 Ft. Özvegyi járulék 7010 Ft.

...hogy a Magyar Közlöny 129. számában megjelent az 1994. évi CIII. törvény a társadalombiztosítási törvény módosításáról.

A törvény módosítja a most nyugdíjba menőknél a kereseti százalék szorzatot, valamint az átlagkereset jövedelemszint szerint figyelembe vehető százaléktáblázatot.

...hogy a Magyar Közlöny 129. számában megjelent a 185/1994.(XII. 29) Korm. rendelet, mely szerint az energia-áremelésre tekintettel HAVI 600 Ft TÁMOGATÁST KAP: AZ 1994. DEC. 31.-ÉN 60. évet betöltött nyugdíjas, a ROKKANT, akinek az 1994. dec. havi nyugdíja, járadéka NEM HALADTA meg a 12.000 Ft-ot, a 3 vagy több gyermek után családi pótlékban részesülő, vagy egyedülálló, aki családi pótlékot kap, a munkanélküli járadékban, a keresetpótló támogatásban részesülő, ha havi ellátása és esetleges keresete összege nem haladja meg a havi 10.000 -Ft-ot. A munkanélküliek, jövedelempótló támogatásban részesülők, a 600 Ft-os ellentételezést az önkormányzattól kapják.

...hogy megjelent a 6/1995 (I. 31) Korm. rend. a kötelező legkisebb munkabérről. A teljes munkaidő teljesítése és havibér alkalmazása esetén 12.000 Ft, órabér esetén 71 Ft. Az Érdekegyeztető Tanács megállapodott arról, hogy 1995. febr. 1.-től kell alkalmazni a munkabér legkisebb összegét, de a kedvezőtlen jövedelmi helyzete miatt a MEZŐGAZDASÁG, VADGAZDÁLKODÁS, ERDŐGAZDÁLKODÁS, HALÁSZAT, nemzetgazdasági ágakba tartozó gazdálkodó szervezeteknél 1995. szeptember 1.-jétől kötelező a munkabér legkisebb összegének alkalmazása.
FONTOS MEG TUDNI:

...hogy Magyarország exportból származó 1994 éves devizabevétel 12-13 milliárd dollárra tehető, ami az adósságállomány 45-48%-ának felel meg.

Magyarországnak gyakorlatilag nincs kormányokkal szembeni adóssága, de a világ számos pontján kisbefektetők ezrei, összességében közel 12 milliárd dollár értékű magyar államkötvényt birtokolnak.

Az APEH, a VPOP, és a rendőrség márc. 20-ra kell, hogy elkészítse írásos javaslatát, a fekete gazdaság legális keretek közé való terelésére.

A Népjóléti Minisztériumnak elő kell készíteni a gyermekvédelmi törvénytervezetet. A legfrissebb statisztika szerint 1993-ban a gyámhatóságok 257 esetben indítottak pert a szülői felügyelet megszüntetéséért. Magyarországon mintegy 300 ezer a veszélyeztetett kiskorúak száma.

Az orosz pravoszláv egyház arra készül, hogy 5 év múlva a világ több mint másfél milliárd keresztényét képviselő egyházak Moszkvában ünnepeljék meg Krisztus születésének 2000. évfordulóját.

Összeállította: Császárné Gyuricza Éva

Élefordulók

IV. 20: 1922 április 20-án Endrődön született Fehérváry Ferenc fotóművész, újságíró. Édesapja tanító volt a faluban. A fotóművész munkáiból a Néprajzi Múzeumban rendeztek kiállítást. Értékes felvételeiből az endrődi könyvtár is őriz néhányat. Halála után özvegye a 3. sz. ált. iskolának adományozta az elhunyt fotóberendezéseit és a könyvtárnak számtalan képet. Fehérváry Ferenc 1988 november 28-án halt meg Budapesten.

IV. 21: 1941 április 21-én 77 éves korában Endrődön halt meg Ujházy Miklós, a falu nagyhírű és csodálatos hangú kántora. Búcsúztatói, melyeknek szövege irodalmi értékkel mérve is megállják a helyüket, Halotti búcsúztatók címmel könyv alakban is megjelentek, és nagy segítséget jelentettek az ország katolikus kántorainak. Közismert verses éneke volt: A harangok búcsúztatása. Tréfás

alkotása: A román csapatok búcsúztatása. Két örökbe fogadott gyermekét nevelt fel.

IV. 21: 1879 április 21-én született Gyomán Dr. Kató József volt pénzügyi titkár, a Békésmegyei Közlöny főszerkesztője, író, költő, műfordító. Megjelent kötetei: Versek, Életbarázdák, Költemények, Pipaszó mellett, Krónikái. Meghalt 1926 november 4-én.

IV. 23: 1862 április 23-án halt meg Dávidházi Bekes Sámuel református lelképásztor, Gyoma első történetírója. Poroszlón született 1789-ben. 1818-tól 1862-ig, majd öt évtizedig volt a református egyház vezető lelkésze. Külföldi tanulmányút után foglalta el állását. Az akkori idők polihisztorai közé tartozott. 1848-ban ő volt a helybéli márciusi események szószólója, fellépett az erőszakos túlzók és a népet félrevezetni szándékozók ellen. Veje, Imreh Sándor, a későbbi főiskolai és egyetemi tanár, aki épp 1848-49-ben volt gyomai káplán. Imreh Sándor a forradalom tisztaságát és nemzeti jellegét védő cikkei sorra jelentek meg Kossuth hírlapjában.

IV. 28: 1954 április 28-án Endrődön született Uhrin Emese Katalin művészettörténész, politikus, országgyűlési képviselő. Fő munkája: Ókor és Bizánc művészete. Édesapja: Uhrin József volt.

Egyéves a „Hittel a Holnap Ifjúságáért” Alapítvány

1994. február 8-án jelentettük be a Békés megyei bíróságon a Hittel a Holnap Ifjúságáért Alapítványt, mely a KDNP Gyomaendrődi Szervezetének kezdeményezésére jött létre az alábbi gyomaendrődi magán- és jogi személyek, mint alapító tagok felajánlásából, 185.000,- Ft alaptőkével: Császár Ferenc, Császárné Gyuricza Éva, Dr. Farkas Zoltán, Horváth János, Hunya István, Iványi László, Szujó Lajos, Szujó Lajosné, Vaszkó Irén, Várfi András, 617. sz. Ipari Szakmunkásképző és Cipőipari Szakközépiskola, Bethlen Gábor Mezőgazdasági és Élelmiszergazdasági Oktatási-Képzési Alapítvány, Gyomaendrőd Város Önkormányzata, Kner Imre Gimnázium Alapítványa, Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet, Thermix Kft.

„Az Alapítvány célja: a Gyomaendrőd, Selyem u. 109/2 sz. alatt épülő egyházi iskola működésének támogatása, hogy a város ifjúsága hitében és erkölcsében megerősödve minél nagyobb hasznára váljék nemzetének.

A támogatás az alábbiak szerint valósul meg:

- Az iskola rendeltetésszerű működéséhez szükséges berendezések (tárgyi eszközök) megvásárlása a magasabb színvonalú oktatásban
- Az iskola tanulóinak motiválása a jobb tanulmányi eredmény érdekében (versenyztetés, felzárkóztatás, továbbtanulásra szervezés, jutalmazás), nemzetközi kapcsolatok tartása tanulói és iskolai nevelői szinten, mozgalmi élet támogatása.
- Más oktatási intézményekkel való kapcsolattartás támogatása
- pedagógusok iskolai munkájával kapcsolatos továbbképzés, iskolai rendezvények, segítése”

Az Alapítvány vagyonát öt fős kuratórium igyekszik gyarapítani: Marsi Jánosné, Ungvölgyi János, Ladányi Gáborné, Varga József és Dr. Valach Béla. E munkánk eredményeként az Alapítvány vagyona a mai napon 454.000,- Ft. Ez azt jelenti, hogy az induló tőkéhez 269.000,- Ft-ot tudunk felhalmozni.

Fő forrásaink a következők voltak:

1. Hagyományteremtő Jótékonysági Estély, 1994. február 12. - Bevétele - 96.100,-
2. Jótékonysági Koncert a Szent Imre Templomban 1994. április 10. 16.100,-
3. Hagyományos Farsangi Jótékonysági Estély 1995. február 25. 120.000,-
4. Magánszemélyek támogatása: 19.000,-

Kiadásaink zömét az adminisztráció teszi ki, valamint a könyvelési költség. A kuratórium mindenféle ellenszolgáltatás és költségtérítés nélkül, teljesen önzetlenül végzi munkáját.

Mint ebből a fenti - bár nem teljesen részletes - pénzügyi beszámolóból is kitűnik, a magánszemélyek csatlakozásai (adományai) igen kis részét teszik ki a bevételeinknek. Oka: a kuratórium úgy döntött, hogy amíg az egyházi iskola nem áll, nem kérjük a polgárok hathatós támogatását, mivel az alapítvány céljaként „az egyházi iskola működésének támogatása” szerepel. Így nem éreztünk erkölcsi alapot arra, hogy egy még nem létező intézmény megsegítésére hívjuk fel a lakosságot. De mivel az iskola mint épület és intézmény a megvalósulás küszöbén áll, úgy gondoljuk, „ideje van” a széles nyilvánosság támogatását kérni. Ezért a **Városunk** következő számnak mellékletül küldünk mindenkinek egy-egy befizetési csekket, mely a Hittel a Holnap Ifjúságáért számlaszámára szól. Számánkat az **Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet** vezeti az alábbi számon:

269-98370-0617

Kérünk mindenkit, hogy ki-ki tehetsége szerint támogassa Alapítványunkat, mivel mi - az alapítvány kuratóriuma - így tudunk támogatást adni az iskolának.

Köszönettel tartozunk a jótékonysági bálók szponzorainak, a vállalkozóknak. Önzetlen és hathatós segítségükre, tárgyi és anyagi felajánlásaikra a jövőben is számítunk. E segítség nélkülözhetetlen volt a február 25.-i igen jó hangulatú és a bevételt tekintve is sikeres bál megszervezéséhez.

Én magam külön köszönöm Marsi Jánosné (Erzsike) áldozatos és fáradhatatlan munkáját mind az alapítvány adminisztrációjában, mint pedig a bál szervezésében, melynek oroszlánrészét ő végezte.

Még egyszer köszönetet mondok a Jótékonysági Bálát támogatóknak, név szerint:

Bela Imre, Bútoripari Szövetkezet, Dezső Zoltán, Corvo Bianco, Hegedűs József, Turul Cipő, Kert Kiwi Kft, Körös Bútoripari Kft, Lizák István és Neje, Mahovics Erika, Mészáros Vendel, Németh Dezső, Réti Virág Bt, Rófusz Zoltánné, Straszki Mihályné, Szimpatik Kft, Thermix Kft, Tímár János és Neje, Tímár Vince, Vaszkó András, Gyomafarm Kft, Villányi Attiláné, Raichle Sport Kft, 617. sz. Ipari Szakmunkásképző és Cipőipari Szakközépiskola.

(Remélem, sem az adminisztráció, sem a nyomda ördöge nem tréfál meg, és nem maradt ki senki a felsorolásból. Ha mégis, előre is elnézést kérek, s ha tudomásomra jut a hiány, a következő számban pótolom.)

Az Alapítvány Kuratóriuma nevében:
Dr. Valach Béla
a Kuratórium elnöke

Az önkormányzati munkáról

Az új önkormányzatnak komoly próbatétele volt az 1995 évi költségvetés elfogadása. Az előkészítő munka során, a bizottsági üléseken a képviselők megtárgyalták, alaposan átgondolták a koncepciót, és így a lehetőségeknek legjobban megfelelő előterjesztés került a február 28.-i ülésre.

Igazságos döntés született a sport támogatását illetően, ahol figyelembe véve a klubokban sportolók létszámát, annak megfelelően állapították meg az összegeket: a Spartacus TK, amely a sportolók legnagyobb számát felfeleli, a cselgáncstól a sakkig, 2 millió forintot, a futball klubok 1-1 milliót kaptak. A költségvetéshez kapcsolódó bizottsági feladatok közül külön említést érdemel, hogy a pénzügyi bizottság feladata félévkor felülvizsgálni az intézmények pénzügyi helyzetét.

A KÖLTSÉGVETÉS BEVÉTELI ÉS KIADÁSI FŐ ÖSSZEGE: 812.622.000.- Forint. Ez a szerény költségvetés csak az intézmények fenntartására és a város működésére elegendő, de amikor napjainkban az önkormányzatok sorra csődbe mennek, ez a költségvetés is eredménynek számít.

A február 28.-i ülésen szó volt még a polgármester és az önkormányzati képviselők javadalmasításáról, a pályázatok benyújtásáról, a köztisztaságról szóló rendeletről.

A mezőgazdasági bizottság már két ízben foglalkozott az önkormányzati tulajdonba kerülő termőföldekkel.

A volt termelészövetkezetektől átvett földek:
Alkotmány Tsz 513 ha átlag 14 Ak/ha
Béke Tsz 338 ha átlag 16 Ak/ha
Lenin Tsz 1241 ha átlag 21 Ak/ha

A fenti földterületek összefüggő táblákban vannak. Ez évi hasznosításuk rendezett. A volt Béke Tsz területét művelők többsége a bérleti szerződést megkötötte, az ismeretlen földhasználók felderítése folyamatban van.

A több mint 2000 ha földterület sok gyomaendrői polgárnak megélhetését, az önkormányzatnak pedig biztos bevételt jelenthet.

Várfi András
önkormányzati képviselő

A falugazdász válasza

Az elmúlt év mezőgazdasági támogatásai csak részben változtak. Úton-útfélen sokan megkérdezik, hogy milyen támogatással lehet gépeket beszerezni. Ezért most a mezőgazdaság eszköz-ellátottságát segítő támogatásokról kívánok szólni.

A támogatás az új gép vásárlását és az új gép tartós bérletét (lízings) célozza kamattámogatás illetve lízingsdíjhoz nyújtott támogatás formájában. Igénybe vehetik mindazok a jogi személyek, jogi személyiség nélküli társaságok és természetes személyek, akik, illetve amelyek mezőgazdasági tevékenységet folytatnak. A természetes személyek esetében nem feltétel, hogy vállalkozói igazolvánnyal rendelkezzenek.

A támogatás formája a kizárólag pénzintézettől felvett, éven túli lejáratra engedélyezett hitel kamattámogatása. A tá-

mogatás mértéke a kamat 70 %-a. Aki lízings formában jut mezőgazdasági géphez, az a lízingsdíj 12 %-át igényelheti támogatásként.

A fent leírtak első hallásra, úgy gondolom, egyszerűnek tűnnek, nem kell több példányos pályázatokat íratni, nem kell annak elfogadása érdekében eljárni, stb. Meg kell azonban felelni az igen magas banki követelményeknek és természetesen a bankok pályázattal felérő dokumentációt kérnek a hitelszerződéshez.

Röviden leírok néhány pénzintézeti követelményt, amely bankonként és ügyfelenként természetesen más és más lehet.

Aki gépvásárlásra szánta el magát rendelkeznie kell 30 % saját erővel és az Áfa összegével, mivel adóra nem jár hitel. A jelenlegi alapkamat 32 - 33 %, melyre jön 2 - 3 % kezelési

költség. A felvett hitelhez szükséges 150 % hitelfedezet. Itt említem meg, hogy az új gép értékének 50 %-át fogadják el fedezetként, de van olyan pénzintézet, amely kéri az eladó cég nyilatkozatát a visszavásárlásra. A hitel futamideje 3 - 5 év, a törlesztő részleteket általában egy-egy nagyobb bevétel (búzaértékesítés, állatteladás) után, míg a kamatokat negyedévenként kell megfizetni. A banknak mindig a szerződésben foglalt teljes kamatösszeget kell fizetni, majd annak igazolásával az APEH-től igényelhető vissza a támogatás.

A TÁMOGATÁS CSAK MEZŐGAZDASÁGI GÉPRE VEHETŐ IGÉNYBE, mely a rendelet 7. sz. mellékletében van felsorolva.

Várfi András
falugazdász

Katolikus krónika

A nagyhét liturgikus rendje:

A gyomai templom programja:

április 9. Virágvasárnap: 10 óra: Barkaszentelő mise passióval
 április 13. Nagycsütörtök: 6 óra: Az utolsó vacsora miséje
 április 14. Nagypéntek: 6 óra: Urunk szenvedésének liturgiája, passió
 április 15. Nagyszombat: 9-12-ig: közös ima a szentsírnál, 5 óra: Húsvét Vigiliája: tűz- és húsvétgyertya szentelés. exultet,
FÖLTÁMADÁS ünnepe, majd **körmenet a templomkertben** (jó idő esetén).
Húsvétvasárnap és Húsvéthétfőn ünnepi mise délelőtt 10-kor

Az endrődi templom programja:

Nagybőjti *lelkigyakorlat* az idén is a nagyhéten: április 10-11-12-én, azaz nagyhétfőn, nagykedden és nagyszombaton lesz, este 6 órakor. A lelkigyakorlat alkalmával a betegek kenetét is kiszolgáltadjuk. Felveheti bárki, aki súlyosabb betegségben szenved, ill. minden hatvan éven felüli hívő, még ha egészségesnek érzi is magát. Húsvéti gyónásunkat is végezzük el a lelkigyakorlat alkalmával.
 A lelkigyakorlat vezetője: *Seidl Ambrus piarista atya*, csorvási plébános.

április 9. Virágvasárnap 10 óra: Barkaszentelő mise passióval
 április 13. Nagycsütörtök: 6 óra: Az Utolsó Vacsora miséje, csendes adoráció
 április 14. Nagypéntek: 9 óra: keresztút, 6 óra: A Urunk szenvedésének liturgiája, passió
 április 15. Nagyszombat: egész napos Szentsír látogatás, 5 óra: Húsvét Vigiliája: tűz- és húsvétgyertya szentelés. exultet,
FÖLTÁMADÁS ünnepe, majd **utcai körmenet**
Húsvét mindkét napján a miserend: 8-kor, 10-kor, és este 6-kor.

Iványi László plébános

Református híradó

A Gyomai Református Egyház ez év folyamán visszakapja egykori Fő u. 171. sz. alatti ingatlanát. (Volt Ipariskola és Vincze dr. féle ház) Az egyház presbitériuma úgy határozott, hogy szociális otthont alakít ki és üzemeltet ott.

Az előzetes felmérések szerint 7 kétágyas és 3 négyágyas szobát lehet kialakítani az átalakítások során. Jelenleg a részletes tervek elkészítése van folyamatban. Szeretnénk a munkát már az idén megkezdeni és 1996 év közepére be is fejezni. Ám ennek időpontját meghatározza az, hogy hányan jelentkeznek és milyen anyagi támogatást tudnak biztosítani azok, akik beköltözni szándékoznak. Előzetes számítások szerint személyenként 500 ezer forint befizetésével, vagy ennek megfelelő ingatlan felajánlásával lehet helyet biztosítani a készülő otthonban.

Ezúton kérjük azokat az időseket, - házaspárokat vagy magányosokat - akik szeretnének bejutni ez otthonokba, hogy jelentkezzenek a Református lelkészi hivatalban. (Gyoma, Hősök útja 44.)

Református Szociális Otthon lesz ez, de vallásuktól - és annak gyakorlásától - függetlenül is jelentkezhetnek az érdeklődők. Amennyiben a férőhelynél többen jelentkeznek, úgy a jelentkezési sorrend és a belépésre felajánlott összeg is meghatározó lesz. Az itt leírtakon kívül további felvilágosítással is szívesen szolgálunk minden érdeklődőnek hétköznaponként délelőtt 8-12 óráig a fenti lelkészi hivatalban.

Sípos Tas Tőhötöm
 lelképásztor

A HÚSVÉTI ÖRÖMÉNEK, EXULTET

Az égben immár ujjongva zengjen az angyalok kórusa, és ujjongjanak Isten csodálatos művei: fölséges nagy Királyunk győzelmét bűgő kürtnek hangja áldva áldja! A föld is örvendjen, hogy ekkora fényár sugárik rája, és a nagy Király örök tündöklése árad el rajta; érezze meg az egész nagy világ: már továtűnt a bűnek árnya!

És vígság töltse el szent anyánkat, az Egyházat, hogy ilyen fényesség ragyog benne, visszhangozzék a nép szent éneke, bátran töltse be az Isten házát!

Most kérlek titeket, kedves testvérek, kik e szent fény csodálatos ragyogásában körülöttem álltok, könyörögjétek velem együtt Istenhez, a mindenható Úrhoz, irgalmasságát kérve, hogy ő, aki engem méltatlan szolgálját levitáinak sorába hívott, árássa rám kegyelmének fényét, és húsvéti gyertyánk dicséretét általam vigye végbe.

Valóban méltó és igazságos, hogy a láthatatlan, mindenható Atyaistent, és egyszülött Fiát, a mi Urunkat Jézus Krisztust a szív és lélek minden érzésével és zengő szóval áldjuk. Ő leröpta helyettünk az örök Atyának mindazt, amivel Ádám tartozott, s az ösbűn zálogát kiváltotta szent vérenek árán. Mert abban áll a húsvét ünnepe, hogy igaz húsvéti Báránynkat megölték értünk, s az ő vére lett a szent jel hívő népe házában.

Áldott éj, mert ekkor hoztad ki az ósátyákat, Izrael fiait Egyiptomból, száraz lábbal a Vörös-tengeren átvitted őket.

Áldott ez az éjszaka, mert ekkor oszlatta szét a tűzoszlop sugárzó fénye a bűn minden árnyát.

Áldott ez az éjszaka, mert ma szerte az egész világon a Krisztusban hívőket a világ tévelygéseitől és a bűnök homályától elválasztván a kegyelemnek átadja s a szentek közösségébe kapcsolja őket.

Áldott éj, a halál bilincset ekkor törte szét Krisztus, és az alvilág mélyéről mint győző tért vissza. Mert semmit sem érme földi életünk, ha a megváltás ránk nem árad. Ó milyen csodálatra méltó atyai jóságod hozzánk! Ó kimondhatatlan szeretet és jóság, hogy a szolgát megmentsed, Fiadat sem kímélted érte. Lám, mennyire szükséges volt Ádám vétke, hogy Krisztus legyen váltásának dija! Ó szerencsés vétek, hogy ilyen hatalmas és fölséges Megváltót kívánt és érdemelt!

Ó valóban áldott éj, csak te voltál méltó, hogy tudjad a napot és órát, melyben Krisztus a halálból feltámadt. Ez az az éjszaka, melyről az Írás mondja: „Az éjszaka úgy ragyog, mint a nappal fénye, és világosság támad boldogságnak éjén.” E szentséges éjszaka számúzi vétkünket,

lemossa minden bűnünket, a bűnbánóknak ártatlan szívet ad, a szomorkodóknak vigaszt kínál. Távol űzi a gyűlölködés átkát, és meghozza a békés egyetértést, a zsarnok gögjét is fékezi.

Ez éjszakáért fogadd el tehát, mennyei szent Atyánk, a dicséret esti áldozatát tőlünk: a méhek viaszából készült gyertyát a néked szolgáló papság által ünneplő szent Egyházzal nyújtja néked. Már tudjuk, mit hirdet ez a gyertyaszál nekünk, mely az égi tűzről Isten dicséretére gyulladt lángra. És bármily sokféle osztottuk szét lángját, e megosztásból semmi kár nem érte. Mert olvasztó viasz táplálja szüntelen, amit e gyertyához a szorgalmas méhek készítettek.

Ó valóban áldott éj, mert ekkor lép frigyre isteni és emberi, földi és mennyei!

Most kérünk tehát, Urunk téged, hogy ne aludjék ki ez a gyertyaláng, melyet néked áldozunk, és el nem fogyó tiszta fényvel üzze távol lelkünköt az éj minden árnyát. Mint jó illatú áldozatot, fogadd el tőlünk, és világossága az égi fényekkel olvadjon egybe! Fénylő lángját találja égbe a szép hajnalcsillag; az örök Hajnalcsillag, ki soha nem lát alkonyt: a te Fiad, Jézus Krisztus, ki visszatérve a sírból, az emberi nemre szelíden árasztja a megváltás fényét, él és uralkodik mindörökkön-örökké.

Amen.

Kedves Olvasóink!

Ismét cipőipari vállalkozót szeretnék bemutatni, Dinya Lászlót, akit a „Corvo Bianco” gyomaendrődi részlegénél, annak irodájában, kerestem fel. Az épület külsőleg nem sokat változott, legfeljebb gondozottabb lett, alig sejteti azt az imponáló eleganciát, ami a belépőt fogadja.

Valamikor jól ismertem ezt az épületet, így fel tudom mérni a szembetűnő változást, ami nem kis elismerést vált ki belőlem.

Kedves Laci! Úgy tudom, Te a vállalkozásodat régen kezdted, amikor az ENCI még nyereséges volt és Te felelős beosztásban dolgoztál üzemfenntartási osztályvezetőként. Mi indított mégis arra az elhatározásodra, hogy vállalkozó légy?

Nagyon hasznos volt számomra, hogy az üzleti élet több területén is dolgozhattam, így már 1985-ben, igaz, hogy csak melléfkivállalkozásként GMK-ban harmadmagammal kezdtem el a vállalkozást. Akkor még magam sem gondoltam, hogy mivé női ki magát.

Jelenleg mi a formája a vállalkozásodnak s milyen nagyságrendű?

Lényegében családi vállalkozás a Corvo Bianco Schuh Bt formájában és a Corvo Bianco Cipőnagykereskedés Kft, melynek élén fiam ifj. Dinya László áll Békéscsabán. Én pedig itt Gyomaendrődön tartom a frontot a Bt gyártórészlegénél. A nagyságrendről talán nem párszamban, inkább összegben tudnék nyilatkozni: Az éves forgal-

munk (a békéscsabaival együtt) 450 millió forint volt.

Hogyan jutottatok el idáig, vétél-e fel Start hitelt, vagy milyen

Bemutatjuk...

DINYA LÁSZLÓ VÁLLALKOZÓT

tökét mozgattál meg?

Nem. Semmiféle hitelt nem vettem fel. Kezdetből fogva az éves nyereséget újra és újra visszaforgattuk s mindig megtaláltuk a szállítók és vevők közötti legkedvezőbb finanszírozási lehetőségeket. Ahogy nőtt az igény, a kereslet, úgy építettük egyre nagyobbra vállalkozásunkat, melynek fő profilja eleinte leginkább csak exkluzív női cipő volt, később lányka és fiú cipő gyártását és forgalmazását is igényelte a piac, így erre is ráálltunk. A forgalmazott lábbeliknek mi csak egy részét állítjuk elő, választékunk további részét import cipők teszik ki. Cipőgyártás csak a gyomaendrődi üzemrészben folyik.

Mely országokból importáltok?

A Távol-keletről, Taiwan, Bangkok, Malaysia, és Európából főleg olasz, német, holland üzletfeleink vannak.

Hány embert foglalkoztattok?

50 főt, amelyből itt helyben 16 főállású alkalmazott talál biztos kenyeret, tisztességes megélhetést.

Mit tartasz legfontosabbnak a vezetésről?

A cégvezetéssel kapcsolatban vallom: a divat változhat, de az elegancia marad. Én soha nem a párszám növelését tartottam főszempontnak, hanem a minőséget. Hála Istennek sikeres embernek tudhatom magam, hitvallásom: Szerezd meg az okos emberek elismerését, viseld el ha becsapnak a hazug barátok, igyekezz azon, hogy jobbíts a világon, s ha egyetlen emberen segítettél, akkor már elégedett lehetsz. Támogatunk, patronálunk társadalmi szervezeteket, alapítványokat, sportkört, idősek otthonát stb.

Ezt magam is tanúsíthatom, hiszen nem egy alapítványi rendezvényre kértem már tőled tombolóhoz tárgyakat és sohasem kellett üres kézzel távoznom. Hol találkozhatunk termékeitekkel, úgy az általatok gyártottakkal, mint az importáltakal?

Helyben pillanatnyilag nincs boltunk, fenntartása nem volt gazdaságos, hiszen városi viszonylatban elég sok cipőipari vállalkozó van s többnek van boltja is. Legközelebb Békéscsabán van a CORVO BIANCO CORNEL ÁRUHÁZ, ahol főleg import női, férfi, gyermek lábbelik és sport ruházati termékek kaphatók, de hasonló jellegű üzletünk a fővárosban is van, csak ott ruházati termékeket nem árusítunk. Vizsonteladókön keresztül azonban - azt mondha-

tom - az egész országot „terítjük”, magánkereskedőktől kezdve áruházakon át a nagykereskedésig.

Mik a terveid a jövőre nézve? Akarod-e bővíteni vállalkozásodat?

A termelői kapacitás növelését nem tervezem, inkább még jobb minőséget, még szélesebb választékot szeretnék biztosítani. Még

szélesebb tömegeket szeretnék kiszolgálni oly módon, hogy néhány „Discont” áruház létrehozását tervezem, ahol a viszonteladói árrés kiiktatásával olcsóbban értékesíthetnék nagyobb párszámot. Azt hiszem, a mai gazdasági viszonyok között különösen figyelembe kell vennünk a vásárlók pénztárcáját is, s arra kell törekedni, hogy azok min-

den rétege megtalálja a számára árban és minőségben a legmegfelelőbbet.

Kívánom, hogy reményeid teljesüljenek, elvárásaid megvalósuljanak és mi vásárlók is minél több helyen találkozassunk az általad gyártott és forgalmazott termékekkel.

Marsi Jánosné

Fotó: Császár Claudia

HÍREK, INFORMÁCIÓK, KÖZLEMÉNYEK

Békés Megye Közgyűlése a Békéscsabán megtartott 1995. január 27.-i ülésén egyhangú szavazással megválasztották a szakbizottságok tagjait, többek között: a Szociális és Egészségügyi Bizottságba Dr. Frankó Károly polgármesterünket, a Pénzügyi Bizottságba pedig Császár Ferencet a KDNP helyi szervezetének tagját.

***

A Kereszténydemokrata Néppárt Gyomaendrődi szervezete köszönetét fejezi ki a 3. sz. Ált. iskola igazgatójának, tanárainak a Március 15.-e méltó megünneplése megszervezésért, amelyet az endrődi országzászlónál tartottak meg, a magas szintű műsorért, a tanulók nagyszámú megjelenéséért, és az ünnephez méltó példás magatartásukért. Műsoruk tiszteletet, csendet parancsolt. A sokszáz résztvevő áhitattal, mély átérzéssel hallgatta. Külön köszönjük Komóczy Attiláné magyartanárnak a nagyszerű műsor összeállítását, a növendékeknek pedig a szép kivitelt.

***

1995. március 20-án este 6 óraker gyászmnisen vettek rész a gyomaendrődi hívek. A gyászmnise után kivonultak az 1935-ös emlékműhöz virágaikkal és gyertyát gyújtva rótták le kegyeletüket.

***

Elkészült az ENDRŐDI FÜZETEK 4. kötete. Címe: Népszokások Endrődön.

Megvásárolható a gyomai könyvesboltban, a gyomai könyvtárban, az endrődi Népházban és könyvtárban. Ára: 250 Forint.

Részlet a kiadványból a 12. oldalon olvasható.

***

SPORTHÍRADÓ

Már a negyedik szezon felén túl jár az újrászervezett Barátság SE labdarúgó együttese. Nyugodt szívvel állíthatjuk, érdemes volt hamvából újraéleszteni az 1921 óta létező labdarúgó sportot. A rommá pusztított öltöző megújult, a pálya gyönyörű környezete felüdülést és kicsalagató szórakozást nyújt a rajongóknak.

A város fiatalsága hasznos és egészséges sportolási lehetőséghez jutott. Százak látogatják a hazai mérkőzéseket. Az edzéseknek is bőven van nézőjük. A sportolók négy év alatt három lépcsővel kerültek feljebb a megyei bajnokságban. A nagyokon kívül versenyez ifjúsági és serdülő csapat is.

Reméljük, hosszabb időre megkapaszkodtak az I. osztályban. Jelenleg a tabella második helyén állnak. Csupán négyvel több lőtt góljával előzi meg Battonya a Barátság SE-t. A tavaszi első fordulóban Balázs Zsolt góljával 1:0-ra legyőzték Mezőhegyes csapatát otthonukban. A csapat tagjai: Nagy, Juhász,

Balázs, Karácsony, Dinya, Dobó, Máté, Nagy, Balázs, Gardi, Forgács, Tóth, Polányi.

Reméljük, még sok kellemes perc vár ránk! Jöjjön, drukkoljunk együtt, szórakozunk közösen, kulturáltan. HAJRÁ Barátság! Megyei I. oszt. tavaszi fordulói április hónap:

IV. 2. 15.30 Elek - Gyomaendrőd Barátság
IV. 9. 15.30 Medgyesegyháza - Gyomaendrőd Barátság

IV. 15. 15.30 Gyomaendrőd Barátság - Battonya

IV. 23. 16.00 Kunágota - Gyomaendrőd Barátság

IV. 29. 16.00 Gyomaendrőd - Barátság Gyulavári

***

SZÁMÍTÓGÉPES MUNKÁBAN IS ELŐNY A GÉPÍRNI TUDÁS!

Az olyan fiatalok 7. és 8. osztályosok, akiknek középiskolában tantárgy lesz a gépirás, vagy a számítástechnika, az alapokat gépirásból könnyen elsajátíthatják pályakezdés előtt - Gyomaendrődön - .Az oktatás történhet csoportosan, vagy egyénileg. Felnőttek és fiatalok egyaránt jelentkezhetnek levélben, vagy személyesen.

Töröcsik Mária
5510 Dévaványa
Széchenyi u. 5.
vagy: Hősök tere 3.

Iványi György plébános emlékére

Kutatásaim alapján Endrőd község népe az 1718-as visszatelepítéstől számítva 33 papot adott az egyháznak a mai napig. Ha tévedek, bocsánatot kérek, mert a plébániai irattár hiányos - bár nem hiszem -, hogy akad olyan is, akiről semmi adatunk nincsen.

A jó szülők vallásosan nevelték gyermekeiket, így több fiatal érzett meghívást a papi pályára, mint napjainkban. Bármelyik szemináriumban is tanultak, és szentelték fel őket, az első szentmisét, az „újmisét” mindegyik szülőfalujában mondta el.

1925. június 29.-én is újmisés pap állt az endrődi templom oltáránál kézvezetőjével, olyan aki már kicsi gyermekkorában elhatározta, hogy pap lesz: Iványi György.

Esztergomban tanult, ott is szentelték fel. A szentelésre elutazott édesapja és testvérei, édesanyja, aki elindította a lelki élet útján, már nem élt.

Felszentelés után kézvezetőjével hazajött Endrődre, hogy bemutassa első szentmiséjét, és áldásban részesítse övéit, valamint mindenkit, aki jelen volt.

A templom zsúfolásig megtelt hívekkel, nem maradt szem szárazon, amikor a fiatal angyalarcú pap bevonult kíséretével. Ezer szívből szállt az ének: „Áldozattal járunk Hozzád, ó nagy Isten, hív néped.”

Ki látta akkor a szomorú jövőt, ki látta akkor Isten titkos terveit? Valami azonban történ ezen a misén. Uhrin Sándor egyetemista, aki végighallgatta a kézvezető meggyőző beszédét, látta az újmisés tiszta átélését, itt kapott meghívást az Úrhoz. Hazamenvén elcsendesedett, majd bejelentette szüleinek: „Édesanyám, én is pap leszek.” Az is lett, jezsuita szerzetes.

Iványi György pedig megkezdte munkáját, az Úr szőlőjében. Egy évet Endrődön dolgozott, kettőt Szarvason mint káplán. Mivel mindenütt nagy buzgalommal végezte munkáját, Szarvasról püspöke Gyulára helyezte. Itt is tiszta szívvel, fáradhatatlan szorgalommal tanított, misézett, foglalkozott a fiatalokkal, öregeket látogatott, betegeket vigasztalt, tette azt, amit egy jó papnak tennie kellett.

Főnöke, egyben jó barátja, báró Apor Vilmos volt. Vallotta azt, amit főnöke: ... „a jó pap egész valóját, minden tehetségét, minden erejét, gondolatát, minden leheletét a lelkek üdvének szentelje.” Csodálatos 10 év volt ez mindkettőjük számára.

1939-ben Hunyára kellett jönnie plébánosnak. A papi munkája itt még kibővült: Kötelességének érezte a tanyai parasztság fiataljaival való kulturális munkát is.

1942-ben Mezőbikácsra, Nagyszalonta mellé a csépai járásba küldte püspöke plébánosnak. Eleinte itt is jól ment a munka a többnyire magyar lakta faluban. Dolgozott, mint eddig. Amikor azonban Mezőbikács újra Romániához került, a kommunizmus egyre vadabbá lett. A gyűlölködők, a szítók, a rosszakaratúak egyre jobban megfélemlítették az embereket. Majd jött a kulák-

lista: Egyház- és istenellenes áramlatok felkavarták az addig békés életet. Ő várta püspökének az intézkedését, hogy visszajöhessen: Magyarországra, ez sajnos késett.

1949. augusztus 2-án a faluban összeszedték a gazdagabbakat, és Iványi Györgyöt is vitték velük a községháza pincéjébe. Majd őt kivették a pincéből a falu határába és ott, - mintha szaladt volna - hátulról lelőtték és otthagyták.

Testvérét, aki vezette háztartását, az összegyűjtött emberekkel vagonba rakták és internáló táborba vitték Constantába. A megfélemlített faluban mindenki behúzódott a házába. Az emberek nem mertek az utcán járkálni. Titokban temették el a temető hátsó zugában.

Akadtt azonban egy bátor tanítónő, aki mintha kicsi gyermekét sétáltatná a temető felé, megleste, merre földelik el. Így később ő mutatta meg, hol van Iványi György jeltelen sírja. Tisztelettel hajtsunk fejet az ilyen bátor tanítónő előtt.

6 évi constantai raboskodás után hazajött a hűséges testvér, Iványi Emerencia, Mezőbikácsra. A tanítónő (sajnos, nem tudjuk a nevét) megmutatta a sírt. A testvér csináltatott Iványi Györgynek egy keresztfát a sírjára, majd hazatelepült Magyarországra.

1945. április 2-án meghalt híveiért a püspök: Báró Apor Vilmos.

1949. augusztus 2-án meghalt híveiért a jó barát: Iványi György plébános. Beteljesedtek a két jó barát Apor püspök szavai: „A jó pásztor-nak, az Úr Jézus szándékai szerint, kötelessége életét adni juhaiért.” - Ők odaadták.

Szentelésének 70 éves évfordulóján imádkozzunk hozzájuk ifjúságunkért. Hiszen a vértanúk kiömlő vére lesz a magva új kereszténységünknek.

Vaszkó Irén

Bikácsi ballada

Iványi György plébános emlékének
akit háborús események folytán gyilkoltak meg
a Sztálin-szövetséges vasgárdisták.

Nemrég búcsúzott a nyár,
kékbe szépült a sziklák hamva,
de a távoli bihari hegyekből
nem szállt még alá a derek hatalma,
csak a Sztáliné. Hada nyomában
vasgárdista csürhe kullogott,
s Mezöbikácson besúgásra,
puskavégre kapta a papot.

Egy vétké volt: Az anyahon küldte,
s a második az, mivel magyar!
Ott is hagyták, hogy a nyája féljen,
temetetlen, napfényzivatar
prédájára, hónapokon át,
s gazdaasszonyát, tanú ne maradjon,
munkatáborban a Duna-deltában
robotoltatták esztendőkön át.

Bő-félszázada balladát sir a szél
a Nagy-Bihar szurdokaiban,
Csépa táján és Mezöbikácson
ma sem jó, ha valaki magyar:
Csak a „barátság” nagy politikája
meg ne sántuljon, zengjen szólama,
s annak aki életével fizetett
a nevét is feleli a ma.

Csak egy táblácska, alig két tenyérryi
a központi sírjelek egyikén,
rokonán, hírmondja, hogy élt
s Endröd szülte valaha szegényt.
Légyen méltó jutalma a Menny,
de az élő kegyelet sem árt:
Vajon van-e előbb honfűség
Hitért, Népért vállalni a halált?

Timár Máté

Kunkovács László kiállításai

Mindig örömmel adunk hírt az Endrödről elszármazottak életének jelentős eseményeiről. Ezúttal Kunkovács László a „Magyar Művészetért” díjas fotóművész, etnofotográfus kiállításairól szólunk.

1995. február 5. én nyílt meg és április 9.-ig tart Keszthelyen a Balaton Múzeumban HÁGYOMÁNYOS HALÁLSZAT A HAZAI VIZEKEN címmel.

E kiállításról maga a művész így vall: „Most látom, mennyire magához formált a legfogékonyabb korban átölelő környezet, a zegzugos holtágakkal teli Körösvidéki vízi világ. Nem véletlen, hogy a fővárosban lepergett esztendőök után újra a szeretett tájakon találom meg a harmóniát, amelyet manapság bizony keresni kell. A világméretű környezetszennyezések híreitől

agyoninformáltan valósággal üdítő érzés olyan emberekkel találkozni, akik - mert létük alapja - mindennapos összefonódással élnek a természettel.”

A másik nagysikerű kiállításról is szólunk.

1995 március 17.-én nyílt meg és május 28.-ig tart A MONGOL-ALTAJ KAZAKJAI címmel fotókiállítása, amelyet Dr. Erdélyi István régész, egyetemi tanár és Sairaan Kader a Mongol Muszlimok Társaság elnöke nyitottak meg. A kiállítás megtekinthető Budapesten a Néprajzi Múzeumban. (V. Ker. Kossuth tér 12.)

Ismét csak Őt idézzük, Kunkovács Lászlót, a fotóművészt: „A megismerés és birtoklás közeli fogalmaknak látszanak. Valóban el kell vennünk természetes környezetükből a tárgyakat? A

mai ismeretterjesztőtől távol áll a zsákmányszerző hajlam. Élni hagyja az eredetit és csak a fényképeit hozza haza, a segítségükkel világít rá az összefüggésekre. Előrehaladottabb országokban vizuális antropológusnak nevezik ezt a fajta néprajzkutatót, de nálunk még nincs ilyen munkakör.

Maradt hát a szabad pálya, teszem a dolgom. Amit fontosnak tartok megmutatni a világból, azt lefényképezem, lejegyzem. Évtizedek óta gyarapodó fényképtáram korrajz, felismerések tárháza, mely arra kötelez, hogy újságcikket, kiállításokat, könyveket formáljak belőle.

Fotótárlataimat - az Élő agrártörténet, Tiszai barangolások, Ósepítmények, Hagyományos halászat, Pásztoemberek, Lhasszától Sigacéig (Tibetről), az Alma-Atában bemutatott Kunok

Magyarországon és a szocializmusról szóló Tátkosér címűt - eddig félszáz helyen rendeztem meg idehaza és hét más országban Ausztriától Mongóliáig.”

Ez a kiállítás lenyűgöző, érdekes, számunkra egy ismeretlen világot mutat be, - mondják azok a gyomaendrődiek, akik eddig már megtekintették a kiállítást. Dr. Kovács Béla alpolgármester így emlékezik meg a megnyitóról: „A nagyszámú érdeklődő - köztük neves néprajzosok - a professzor érdekesítő, ugyanakkor közérthető okfejtése, valamint természetesen a fotók nyomán ezeregy száz évet utazhatott vissza az időben. Honfoglaló őseink életmódja, mindennapjai köszöntek ránk a fényképekről. A kiállítás hamarosan világkörüli útra indul, de reméljük, hazatérése után

városunkban is látható lesz." Nem titkoljuk, hogy a mi szándékunk is az, hogy ezzel a néhány sorral felhívjuk a figyelmet e nem mindennapi tárlatra.

És fejezzük be tájékoztatásunkat ismét az Ó szavai-

val: „Ötvenhárom évesen is életformám a terepmunka. Kezdetben csak a honi tájakat jártam, aztán a szomszéd népek közé, majd ázsiai expedíciók következtek. Olykor a magyar népi kultúra párhuzamaira buk-

kanok. Még nagyobb öröm, valósággal kozmikus élmény, ha az írásbeliség és a mai népek kialakulása előtti korok érző - gondolkodó emberének ősmagatartásával találkozom, közös fundamentumunk kristálytisz-

tán újrateremtető értékeivel. Ha olyan, egyetemes érvényű fogódzókat örökíthetek át, amelyekből bármely történésekkel velünk - újra összerakhatjuk a civilizációs ártalmaktól már-már széteső emberarcunkat”.

„Nem mondtam neki semmit, de látta, hogy fényképezek és gondolhatta, ez most fontos. Felkészült a kurgán tetejére és meztelen kis karját széjjeltárta. Szálkeresztte formált testével kijelölte magát a végtelen térségben és átölelte azt. Ósei halom sírjánál a kazak kisfiú meg én egyetlen szó nélkül értettük

egymást - és a lényegét. Kivételes helyzetekben érezheted: cselekvéseid nem percnyi meggondolásaid szerint történnek, magasabb vezérlésnek engedelmességtél. Porszem vagy és hatalmas. Szerény darabka a nemzetek láncolatában, de kihagyhatatlanul illeszkedő valami a nagy egészben, s ez megnyugtató.

Kultúrák bölcsője ez a táj, a népregék szerint a világ közepe, ahová az égisz fa gyökereid, a felső világba átvezető. Ezt megélni, ezért kellett az Altajba jönnöm.”

Kultúrák bölcsője ez a táj, a népregék szerint a világ közepe, ahová az égisz fa gyökereid, a felső világba átvezető. Ezt megélni, ezért kellett az Altajba jönnöm.”

***

ZÁRSZÓ AZ 1935-ÖS SORTÚZHÖZ

Az előző számunkban a sortűz 60. évfordulójáról emlékeztünk meg. A megjelent tanulmányt nem vitaanyagának szántuk, mely anyagot a bírósági és törvényszéki jegyzőkönyvekből, valamint az akkori tanúvallomásokból állítottuk össze. A teljes igazságot akkor sem, ma különösen nem lehet megtalálni. Csak egy igazság van. A sortűz eldőlt és a helyszínen heten estek össze holtan, majd egy személy két hónap múlva halt bele sebeibe, a sebesültek száma ma is ismeretlen, de több mint harminc volt.

Volt-e tűzparancs? Ha volt, ki adta? Erre egyetlen tanúvallomás sem adott biztos feleletet. Pánik, vagy félelem következtében dördült el az első lövés, vagy éppen a kard

kirántást vélték jeladásnak? Nem tudjuk, és nem is fogjuk megtudni soha már!

Ki a felelős? Ki tudja? Természetesen vannak ma is, akik tudni vélik az igazságot. De mindenki más és más beállításban. Mi tehát azt mondanánk, hogy az ilyen és számtalan más vérengzésért a mindenkorai politika a felelős. Szerkesztőségünk azzal igyekszik kegyeletet gyakorolni az elhunytak felé, hogy hatvan év után is a nevek helyes felsorolásával egyenként is rájuk emlékezzünk. Nyugodjanak békében!

Semmiféle további véleménynyilvánításnak se pro se kontra újságunk nem ad helyet.

Szerkesztőség

AZT ÁLMODTAM AZ ÉJSZAKA...

...A keresztény emberek hitvilágában két olyan ünnep van, ami hosszantartó áhítatot hordoz magában: A karácsony és a húsvét. Mindkettő megszenteli a várakozás örömet. A karácsony az Üdvözítő eljöttével, a húsvét pedig, a nagyhét fájdalma után a feltámadás dicsőségével, a megváltás beteljesült reményével.

Nem az ünnepek jelentőségéről, milyenségéről szeretnék szólni, csupán a húsvéti szokások lassan feledésbe merülő hagyományairól. Ezek között is a húsvéti locsolkodásról.

A harmincas, de még a negyvenes években is akkora telek voltak, hogy hatalmas hóhegyeket hordott össze a szél a tanyaudvarokon, a völgyek hajlataiban. A tavaszi olvadáskor azután tengerre változott a vidék. Bőjtj szelek fodrozták a végtelen belvizeket, s bizony megerőltető munka volt ezeket elvezetni a vetésekről. De a húsvéti locsolkodást még ez sem gátolhatta meg. Csöndes álmodással, rejtőzködő örömmel emlékezünk a húsvéthétfőkre, mi, a vissza-visszatekintő megőszült nagymamák.

De szépek is voltak azok az ünnepek! Lelkünkben még fohásznai áhítat dicsőítette a feltámadt Istenbárányt, de dobbanó szívünkkel már a tavasz ébredését, a

harmat csillogásában felfénylő ezernyi napocskát, a virágok kelyhén döngicsélő méhek zümmögését figyeltük. Igen ám, de csak félszemmel. Mert a másik szemünk a messzi utat vigyázta, jönnek-e már a locsolkodó legények? Nem számított, hogy a térdig érő cuppogó sárban megragadnak a csizmák, és fölszedik a frissen mázolt földet a házban. Csak jöjjenek! Csak jöjjenek! És jöttek is. Csapatosan, vagy egyenként járták végig a vakítóra meszelt házakat, tanyákat és már az udvaron felhangzott a vidám kis versike:

Rózsakertben jártam,
rózsabimbót láttam.
Azt álmodtam az éjszaka,
Itt is van egy szép rózsafa.
El akar hervadni,
szabad-e locsolni?

Ezen a vidéken nem volt szokás a kútnál vödörrel locsolkodni. Illatos kölnivíz permetezett formás kis üvegekből az engedelmesen meghajtott lányfejekre. A locsolkodás bére a terített asztal volt: vékonyra szeletelt sonka, tojás, kocsonya, sütemény. De a legkedvesebb a kis kosárkában előkészített illatozó ibolya és százsorszép csokrocskák. Azokal aztán teletűzdeltek a legények

kalapját. Akkoriban csak ünneplősen, szépen illet megjelenni a lányos házaknál, ez volt a tisztelet jele.

A lányok is olyanok voltak, mint megannyi tarka pillangó. Majd elröpültek a derékba simuló, alul harangozó, fodrozó színes ruhácskáiban. Mert akkor még az volt a módi, hogy csinosak legyenek.

No és az apró legényké. Mert jöttek ám azok is. Hatalmas üvegekben színes szappanlé habzott, azzal locsolkodtak. Előfordult gyakran, hogy az üveg szájáról leesett a zsineggel odakötött rongydarab és a permetezés helyett bő sugárral ömlött a zavaros lé a lányok fejére. De ezen is csak kacagtak az öregek, fiatalok együtt. A gyerekecskék választhattak a piros tojás és a krajcárka között. Mitagadás, gyakran nyúltak a fillérek felé a „sok kicsi sokra megy” alapon, hanem azért megkapták a hímes tojást is.

Délután elcsendesedett a vidék. Öregek, fiatalok készülődtek a locsolóbalra. Még ma is párát lehel szemünk tükrére az emlékezés, ha visszagondolunk azokra a csodálatos estékre.

A kisteremben mértéktartó csöndességgel poharazgattak, nótáztak az „emberek”, a nagyteremben pedig a körülülő

asszonyok előtt izgatottan, kipirultan toporogtak a táncosokra váró lányok.

A zenészek hangoltak, s amlnt felhangzott a „Most kezdődik a, most kezdődik a, most kezdődik a tánc,” megindultak a legények a „majomszigetről,” - így nevezték tréfásan azt a helyet, ahol csoportosultak - hogy táncba vigyék az iruló-piruló leánykákat. Illedelmes, udvarias meghajlással kérték fel őket.

Így volt, igaz volt, és nagyon szép volt. Mindig, mindig az édesanyák vigyázó szeme előtt. Ha valaki megszegte a tiszteletszabta törvényeket, azt bizony a Rákóczi Indulóval kimuzsikálták a bálteremből. Reggelig tartott a tánc, s ha valamelyik legény olyan szerencsés volt, hogy haza kísérhette a szíve választottját, azt is csak úgy tehetette, hogy édes-kettes helyett édes-hármasban vagy négyesben, a szülők féltő felügyeletében.

Tudom, sokan mondanák most erre, „hogy még mit nem!” Pedig de sok tragédiának, sorsok romlásának lehetne megelőzője, ha nem csak az emlékekben élnének ezek a szép szokások, hagyományok, hanem megújult érzelmegazdag, tiszta holnapokban is.

Iványi Mária

Április

(garabonciás dal 1946 ápr. 1-én)

Nyakamra ült az április,
é cifra kedvű bolond hónap,
s hosszú, vidám jókedvspárgán
lengtem lélek-lobogómat.
Goromba szél, a bőjt zenéje
lengő lelkembe beikap,
és hurcolássa fel a Földről
a magasságba, hol a szél
szürke, szennyes felhőket kerget,
hurcolja a szél lobogómat,
a jókedv-spárgán lengő lelket.

Játszik vele magasba kelve,
és leejti a Föld fele:
cipel, elhurcol minden házhoz,
hol szép lányok álmot alusznak,
s szívem megbomlott hangládáján
kedves-csengésű hangok zúgnak.
Bolond április, tavasz kezdet,
hullasd ki minden mérgeidet!
Hadd csapongjam az aranyfényben,
s a kedvem fel az égig érjen!

Márton Gábor

Áprilisi bolondságok,
avagy
a hangjegyek tánca

Pattan a húr, a dob pereg,
Ha táncolnak a hangjegyek.
Bűbáj és könnyed mozdulat,
Egy csöppnyi röpke fordulat,
Majd szökkenés, merész, kacér,
És egyik sem marad facér.
Járják megannyi hangszere,
A szakszofon is bálterem,
A nagybőgőn a dúr, ha dong,
A zongorán, ha moll csapong,
Allegro, vagy andantino,
Piano, vagy fortissimo
a táncuk s lenge, vagy szilaj.
Nem más az, mint egy csöppnyi dal.
Egy halk futam a húrokon,
Vagy vad viharral hű rokon-
zengés a hangok tengerén.
A hangszer itt csupán szerény
kísérő. S akkor zsong, zeng,
Ha táncolnak a hangjegyek.

Iványi Mária

Locsolkodó versike

(Nagyapámtól tanultam a húszas évek végén a ma már feledésbe vesző vesikét, melyet eddigi kutatásaim során nem találtam, sem gyűjtés során, sem tapasztalat révén. Megérdemli, hogy felidézzük, feltámasszuk, mert valószínű, hogy endrédi eredetű.)

Nénémasszony kertje
Kivirult reggelre.
Egy szép, fehér rózsabimbó
Most pompázik benne.

Tegnap bimbó voltál,
Mára kinyílottál.
Megöntözlek rózsavízzel,
Hogy ne hervadozzál.

Jószagú rózsavíz
Legyen harmatja.
Mely a kelyhét, selyem szirmát
Lágyan simogatja.

Szabad-e locsolni?

Márton Gábor gyűjtése

HELYTÖRTÉNET

Régen volt, hogy is volt...
Részletek az endródi Historia Domusból.
(Előzmény: Városunk: II. évf. 3. sz.)

1881: „A Mária Társulat egy díszes kőkeresztet állíttatott a község határában” (Vajon melyik kőkeresztéről van szó?)
„Tisza (Tiszta?) János egy díszes kőkeresztet emeltetett a szőlőbéli iskola mellett és fundatioval (alapítvánnyal) bír.”
1882: „Szár az tél, hó nem esett egész télen.”
„A szarvasi temetőben a Kovács-féle kereszt helyére kőkereszt állíttatott. Került maga a kereszt 186 forintba, azonkívül a szállítás Radnáról... mintegy 50 forintba... a Kovács alap járult hozzá 100 forinttal, a többi Kovács I. István fedezte. Felszenteltetett nagy tömeg jelenlétében. Délben nagy lakoma Kovács I. István házában.”
„Új tanítóknak megválasztatnak Bencze Sándor és Sándor Alajos.”
„Készült a község körül a Körgát.” (Emlékszik, kedves Olvasó, 1881-ben nagy árvíz emleget a História Domus.)
1883: „A plébánia épülete egészen megújított.”
„A templomi orgonát kijavította, kitisztította Laska orgonaépítész.”
1884: „A hitközség látván és meggyőződve a leányok két iskolájának nedvességéről, valamint a tanári laknak egészségtelen voltáról, elhatározta az egész épületet ledönteni, felemelni, és vízmentesen felépíteni.”
„Miután a gyomai végi temetőből az Új Körös gátnak felépítésére a temetőnek a fele kisajátított, egy új temető szükséges lett. A hitközség egy új, 6 holdas temetőt vásárolt 1800 forintért. Ezen

temetőben szép keresztet készíttetett Tóth Mihály és neje Gellai Katalin”
„A halászmester egy szép képet ajándékozott, mely ábrázolja Péter hajóját...”
„A Mária Társulat egy szép betlehemest készíttetett... Tirobul... felállíttatott karácsonykor.”
1886: „A templom újból zsindelezetett és megmeszeltetett, egészen renováltatott.”
1887: „A Szarvasra menő úton Gubucz Mátyás és neje Hanyecz Erzsébet tanyájuk előtt egy új keresztet állíttatott.”
„Egy tanyai iskola építésére és a fundus megvételére Schiefner Ede prépost plébános adott 500 forintot.”
„Nagy volt a halandóság. Január-február-márciusban a gyerekek közül 300 meghal - uralkodott a himlő és a torokgyík.”
1888: „A hitközség a kondorosi tanyák közt Hunya új, szép iskolát építtetett. Szeptemberben szenteltetett fel. Ez alkalommal oda az iskola elejbe egy díszes vaskereszt állíttatott Gyuricza Imre, Alt Rozália és Vaszkó Anna Gyuricza Imre neje által, és fenntartására 25 forint letéttet.”
„Május hónapban kezdődött a munka a plébánia-lak gyökeres javítására... minden szobák újra vakoltattak, festettek... minthogy az istálló, szalmafészer igen rossz karban voltak, a plébános - Schiefner Ede - saját költségén új istállót, szalma- és kocsifészt, sertéshizlalót és ólakat építtetett a plébániának, szeretete jeléül odaajándékozta.”
„A tél igen szigorú volt, sok hó és árvíz, a nyár felette száraz, de a termés reménységen felül.”
„Januárban Ujházy Sándor kántor meghalt. Özvegye fél évig a javadalom élvezetében maradt. Augusztus 2-án pedig az egyháztanács szótöbbséggel fiát, Ujházy Miklóst választotta meg atyjához hasonló szerződés mellett.”

Hornokné Németh Eszter

Részlet az Endródi Füzetek 4. kötetéből - húsvéti előkészületek, húsvét

„Festettük a tojást nagycsütörtökön. Vót mindenkiné veres hagyma, abba a hajba úgy főztük a tojást, abba a barna lébe. Akkor virágnak a leveleit, szirmait rákötöttük, rányomtuk. Ott olyan fehér maradt. Egy kis szalonnával megkentük, hogy finyes legyen. Akkor odatettük az asztalra tányérba. A hagymahajjal nagyon szép mintákat lehetett festeni. Úgy, hogy a hagyma girizdjit felvágjuk, a hagymát szétszedjük. És akkor a hagymának a leveleit - mer olyan leve-

les a bele - , azt olyan szép csikokra felválni, rátenni a tojásra, spárgával rákötni, úgy főzni. Úgyhogy ahun csik vót, ott fehér marad a tojás, máshun meg barna.

Ilyen tojást kaptak a gyerekek vagy mézeskalácsot, vagy hát kis pizt. De kétfajta soha. Vagy tojás, vagy egy-két fillér.

Az emberek meg, ugye, leültették. Rokonok is, távoli rokonok is gyűttek - Dor? Kocsonyát? Tészta? - kínálták az asszonyok. Egyiket kikísérte az

ember, akkor gyűtt a másik. Tanyán meg mán úgy délután fele az vót a divat, hogy a házigazda is ment a vendéggel - mentek a második szomszédba, onnan avval a gazdával a harmadik szomszédba, így sorba, mindég löbben. Oszt ahun a legvégin locsoltak, oda ment az összes asszony is a sorru. Ott mán elő vót kiszítve a bor, a tészta. - No, neked mi a nótád... Reggel fele az egyik asszony úgy csalogatta vóna haza az urát: - Gyere mán haza, hé, mér ellik a ló, te értel

a lóho. Megyen hazafele az ember, akkor kap észbe, hogyhát az ő lova nem is hasas. Nagyon jó élet vót a tanyába. Jó jácintszagú vót a húsvét. Minden házná vót a fal tövíné, vagy a kerítésné egy pár bokor, oszt akkor a fiúknak tettünk a mellénysebbe jácintvirágot. Én is tettem az uramnak, mikor udvarolt, oszt gyűtt locsolni. Meg akkor is tettem neki jácintot, mikor meghalt, oszt ki vót terítve. Ézerette a jácintot nagyon.”

VÁROSUNK Gyomaendrőd - Megjelenik havonta. Kiadja: A KDNP Gyomaendrőd Szervezete
Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. - Szerkesztők: Császárné Gyuricza Éva,
Hornokné Németh Eszter, Iványi Mária, Marsi Jánosné, Márton Gábor, Ungvölgyi János, Vaszkó Irén
Felelős Kiadó: Vaszkó András

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995.
Készült: Pelyva házi nyomda, Gyomaendrőd, Fő út 81/1